

W
7725

III, 16.

216.

III, 16.

DE
SVMMIS. SERENISSIMAE. GENTIS. ERNESTINAE
IN. REM. ALTENBURGENSIVM. SCHOLASTICAM
MERITIS

PROGRAMMA XIIX

QVO
SERENISSIMI. PRINCIPIS. AC. DOMINI
DOMINI
FRIDERICI. III
DVCIS. SAXONIAE

IVLIACI. CLIVIAE. MONTIVM. ANGRIAЕ. QVOQE. ET. WESTPHALIAЕ
LANDGRAFI. THVRINGIAЕ. MARCHIONIS. MISNIAЕ. PRINCIPIS. COMITIS. HENNEBERGAE
COMITIS. MARCAЕ. ET. RAVENSEBERGAE. DYNASTAE. RAVENSTEINII
AC. TONNAE

PRINCIPIS. AC. DOMINI. NOSTRI
LONGE. CLEMENTISSIMI
PATRIS. PATRIAЕ. OPTIMI
AD. VOTVM. OMNVM. FELICITER. REVERSUS

NATALIS. DIES
CRAS

AUDITA. POST. MERIDIEM. HORA. QVARTA
IN. ILLVSTRI. FRIDERICIANO. GYMNASIO
DEVOTISSIME. CELEBRANDVS

INDICITVR
ET
PERILLVSTRES. EXCELLENTISSIMI. GENEROSISSIMI. MAGNIFICI. ILLVSTRES
MAXIME. VENERABLES. PRAECELLENTISSIMI. AMPLISSIMI
AVLAE ATQVE. VRBIS. PROCERES

MAECENATES
CVRATORES. GYMNASIL. GRAVISSIMI
REI. SCHOLASTICAE. FAVTORES. O. O
PIE. ATQVE. OBSERVANTER. COLENDI

DVOS. PRIMI. ORDINIS. DISCIPVLOS
EXIMIAE. INDOLIS. OPTIMAЕ QVE. SPEI
PVBICE. VERBА. ET. VOTA. FACTVROS
HONORIFCENTISSIMA. SVА. PRAESENTIA
DIGNENTVR
DEMISSE. GRANTVR. OFFICIOSEQVE. INVITANTVR

M. IOANNE. GOTTFRIDO MOERLINO
ILL. FRIDERICIANI. GYMNASI. DIRECTORE
LATINAE. IENENSIVM. SOCIETATIS. COLLEGA. HONORARIO

ALTENBURGI
EX. OFFICINA. RICHTERIA

Iusto triumphamus gaudio, quibus hoc etiam anno contin-
git inter faustas adclamations nouisque votorum nuncu-
pationes SERENISSIMI PRINCIPIS AC. DO-
MINI NOSTRI FRIDERICI III
DVCIS SAXONIAE GOTHANAE ATQVE
ALTENBURGICAE PATRIS. PATRIAE
CLEMENTISSIMI. ATQVE. OPTIMI
NAATEM AVSPICATISSIMVM celebrare. Attollimus oculos, ferali praec-
onio relationem quarundam publicarum, mortuum EVM, quem nos statorem stabili-
toremque felicitatis publicae veneramur, nuntiantum, in terram dejectos. Conuerfa est
tristitia in gratulationem. Vixit FRIDERICVS. III. GLORIA GOTHA
NAE DELICIVMQUE DOMVS. Praesidium nostrum et sacra salutis ancora.
Vixit et diem vitas SVAE principem, leuator virginis senectutis infirmitatisque onere,
saepius recurrentem videat, celebet, nec vnquam annos plerisque alios molesto, fibi gra-
ves esse in posterum sentiat. Quemadmodum hic, quem exigit, annus amoris et con-
cordiae raro exemplo sui memorabilis IPSIque PATRI. PATRIAE SERENIS
SIMO delectabilis. Sic pluribus saepe senectutis oblectamentis auctoritate, gratia et
comitate summe omnibus venerabilem senem DEVIS. O. M. ex insperato recretet ac
non tantum tolerabilem sed maxime etiam iucundam extremam EI officiat aetatem. Ser-
vet omnes, quorum IPSI vita et salus cordi est, imprimis SERENISSIMVM. IV
VENTVTIS. PRINCIPEM. ERNESTVM. LUDOVICVM. DV
CEM. SAXONIAE. PATERNARVM. AVITARVMQVE. VIRTUTVM
ET. REGIONVM. EX. ASSE. HEREDEM. FILIVM. VNA CUM HVIS
SERENISSIMA. LECTISSIMAQUE CONIVGE ET FILIOLO. PAREN
TV. AVI. totius DOMVS. SERENISSIMAE. DELICIOLO. Seruet
RELIQVOS. LIBEROS. SERENISSIMOS. FRATRES. SORORESQUE
SERENISSIMOS. ET. CONIVNCCTISSIMOS. omnes denique maximis vin-
culis et propinquitatibus et adfinitatis, EI coniunctos.

ad tu. NATALIS, multo celebrande per annos
Candidior semper candidiorque redi.

Nunc, rite capris quasi auspiciis, in praedicandis SVMMIS. SERENISSIMAE
GENTIS. ERNESTINAE. IN. REM. ALTENBURGENSIVM. SCHOLASTICAM. MERITIS pergendum est. Orlamundana revertimur ad IO
CHRISTFRIDVM. SAGITTARIVM. Heic qualam se gesserit, quanta cura et
dexteritate, concionando, visitando aliquis modis in Orlamundana Inspectione anima-
rum salutem procurauerit, quam singularem in reparandis templis et aliis sacris aedibus
indultriam adhibuerit, locupletissimus testis est, proximus, si a D. Henrico Freiesleben
discfereris, eius successor, cuius liberalitate discipuli nostri ad pietatem atque indu-
strialiam etiam nunc accuntrit, Loebetus (a). Post b. MARTINI CASELII obi-
tum SERENISSIMVS. DVX. FRIDERICVS. GVLIELMVS. POSTV
MVS. Cui maxime probata SAGITTARII erat dicendi ratio, aliquoties enim
eum, Hummelshainii commoratus iam audierat, grauissimum Superintendentis Gene-
ralis, Confistorii Adsefforis et Aulae Concionatoris Primarii munus ei deferebat.
Aulici concionatoris dignitatem ultimam deprecabatur quidem ille, sed obsec-
andum erat voluntati Principis. Edito igitur eloquentiae sacræ specimine d.
xi. p. TRINITATIS. IX. Kal. Septembr. clxclvi, postridie vocationem accepit
tandem-

(a) CHRISTOPH. HENR. LOEBER in Hist. Eccl. Ephoriæ Orlamundanae p. 199. §. 81.

tandemque, trimetri spatio interiecto, Altenburgum datus, dominica post TRINITATIS. XXIII. siue d. V. Id. Nouemb. d. a. facrum atque arduum munus auspiciatus est. Dici non potest, quanto animo ac studio et quam prospero laborum succello expectationi, cum SERENISSIMI PRINCIPIS, tum bene animatorum omnium responderit quaque fide ac integritate rem sacram, litterariam et in primis scholasticam ordinauerit, rexerit amplificaueritque. Lubentes igitur in consilio et laboribus viri, infatigabili cura, cautione ac diligentia insignis adquiescentes, de grauisimis cum eo communicare solebant negotios SERENISSIMI, sub quibus florebat, PRINCIPES. Florebat autem non tantum sub FRIDERICO GVILIELMO II. et huius praematura morte spei hominum praerepto filio FRIDERICO. GVI LIELMO. III. Altenburgicis, sed etiam sub ERNESTO PIO. et FRIDERICO. CO. I. DVCIBVS. Gothanis arque Altenburgicis, a quibus aliquoties Gotham arcifessus atque in consilium de Collegio Hunniano, de vrgenda institutione catechistica aliisque grauioris momenti caufis, ad rem sacram pertinentibus, adhibitus est. Laudi praeceps ei datur singularis illa auctoratio, qua Ecclesias visitans et scholas, curauit, vi modo atque ordine ab antecessore Cafelio monstrato puerilis aetas Christianae religionis doctrinis imbueretur, et, quod nostrae in primis scholas salutare fuit, studium, quo, *Grauissimis Gymnasi Curatoribus reliquis* ad stipulantibus, *Sacro Confistorio* adprobante atque confirmante, leges scholasticas digestis, classibus segregatis, *Subcorrectorem* et *Lectionem* publice docentibus adiunxit, annum his a munificentia PRINCIPIS. salarium impetravit, superiorum, quae nunc Selecta dicitur, classem ordinavit (b) atque in ea doctrinas Theologicas ipse profellit et, Bibliothecamque scholasticam fundavit atque auxit (c), quibus accedit, quod suafore et deprecatore eo DIVVS. PRINCEPS. legatum illud quater mille Florenorum scholae reliquit, quae eiusmodi sunt omnia, ut sine immemorius ingratiique animi opprobrio, silentio dissimulari non possint. Admirandum in modum patientem laborum fuisse, vel ex commerciis literarum pater, quae ei fuerunt cum primariis illorum temporum non tantum Theologis, sed eruditis in viuierum, Lambecio, Reinefio, Seckendorffio, aliis, quos nominauit Gotterus (d), et ex Collectione operum B. Lutheri Altenburgensis, quam SERENISSIMO. FRIDERICO. GVILIELMO. II. iubente et sumptus suppeditante, suscepit quidem, sed, hoc mortuo, ERNESTO. PIO. munificentissimo in iis praecepit, quae ad religionem euangelicam promouendam spectant, alias PRINCIPE, non fatis diu superflite, SERENISSIMO. FRIDERICO. I. grauissimum negotii districto, non sine magno suo dispendio absoluti, pro gratia, quae ei debebatur, ab obrectoribus quibusdam, quibus tamen Gotterus (e) recte et condigne respondit, inique traductus. Praeter haec etiam Lutheri Epistolas collegit in tres tomos diuinas (f), hac etiam re immortaliter de Megalandro nostro meritis dignasque iudicatas, qui LVATHERVS. REDIVIVVS. nominaretur, quod nomen non tantum titulo sepulcrali eius superscriptum, sed a b. M. Ioanne Friderico Koebro Rector Gymanii Gerani etiam vlturum est in Programmate quodam, quo ad orationem parentalem beatissimi B. Sagittarii manibus sacrae et a Joanne Iacobo Crelio Roda Thuringo habendam anno clo. xxlii. inuitauit similitudinemque Lutherum inter et Sagittarium ostendit. Nec praetereunda sunt reliqua viri huius eruditiois plena scripta, quorum quae lenae publicauit *Otii Jenensi* titulo insignita sunt, cetera, quae exstare scribit Loeben (g) fuerunt *Annotations in Arnoldi Clapmari libros de Arcanis rerum publicarum*, editio Bibliorum Altenburgensium et Historiarum biblicarum, inter reliqua, quae adhuc in heredem delitescere ferimus Mullerus dolet (h), feruntur *Lutherus innocens*, *Logica Jadera*, *Quaestiones Biblico-Historicae a mundo condito ad templum Salomonis, a templo Salomonis usque ad natum Christum, a nato Christo, usque ad eius ascensionem, a Christi ascensione ad nostra tempora*, porro *Tractatus de sancto ignoranti*, de *Numis braefensis*, quae omnia etiam in curriculo vitae nominantur. Tandem cum per XXXII et quod excurrit, annos *Antistes Generalis* immortalitatem nominis Altenburgi confecutus est, et intra hoc tempus CCXXXV verbi diuini Ministros inauguraset, phthisi correptus placide decepit d. xi. kal. Mart. clo. xxli, annos natus LXXI, hebdomades XX, dies III. Iustum ei Loeben (i) tribuit praecominum dignumque, quod hic legatur: *Sicut Viro huic sumnum erat iudicium et sincerum et indefessum pro salute Ecclesiae studium: Ita etiam, ut multa paucis complectar, erat commune quasi Repertorium,*

in

(b) conf. si placet *Programma XII.* de S. S. G. E. I. R. S. A. M. anno 1763. scr.(c) conf. *Vitae curriculum sermoni funebri additum*, et *MVILLERI Orationem Panegyr. p. 14.*(d) GOTTER in *Elog. p. 62.*

(e) IDEM p. 61.

(f) conf. *Vitae curriculum.*(g) CHRISTOPH. HENR. LOEBER. in *Hist. Eccl. Ephor. Orlam.* p. 199. §. 82.(h) MVILLER. in *Orat. Paneg.* p. 16. fq.(i) CHR. HENR. LOEBER. in *Hist. Eccl. Eph. Orlam.* p. 200. §. 83.

in quo omnes preſti, præprimis viduae et orphani certum ſolatum et præfidium, ali⁹ auten, præfertim Eccleſiarum Miniftri, quocunq; in caſu promptum et ſolidum conſilium inueniebant. Sub imagine, in Aede ſacra Bartholomaca haec leguntur:

En effigiem Lutheri rediuii

D. Ioh. Chrifſfrid. Sagittarii, cui Vratislavia natales, Curia Varifcorum Conrecloratum, Iena Recloratum et Prof. Histor. et Poef. cum Philof. et Theologiae Doctoratu, Orlamunda Pastoratum et Ephoram, Altenburgum denique Profehoriam cum muneribus Concionatoris ſacri primarii et Conſistorii Aſſessoris confeſſerunt, quae ex uſu publico administrata Deo 19 Februarii Aō. 1689 tradidit, feliciffimus inter 13 Antiftites, quod primus annos vitae 71 et Profehoriae 32 ex ſolo Dei beneficio attigerit.

Reſlat, vt ad Reclorem ſcholae CHRISTIANVM. FVNCCIVM. tranſeam, paucia de eo commemoraturus. Natus is erat c150 cxxvi. d. VIII. kal. Octobr. patre M. DAVIDE. FVNCCIO. Ministro Eccleſiae Ditmaridorfienſis in agro Freibergeni, a quo Freiberg in ſcholam miſius, fundamentis ſtudiorum recte in laudabiliter iaciens, pulcro atque egregio ornatus a M. Dau. Quelmalzio Reclore, Ottone Benevizio Conreclore, et M. Io. Georgio Ficklero, Collega tertio, quibus uſus fuerat praeceptoribus, teſtimonio, anno c151 cXLV. Halam Saxonum feceſt, ut ibi Orientalibus praecepit, pue linguis operam dedit, inde etiam maximopere laudatus commendatusque a Gymnaſii Reclore Christiano Gauenzio poft biennium digreſſus (k), Lipſiam commigrauit atque ibi collegiis, Diſputationibus, Orationibus habitus, eximiū prouult ingenium: hinc Freibergan vocatus, Collegae tertii munus fuſcepit; Freiberga Altenburgum venit, Reclorque ſcholae conituſis eft anno c151 cLX, cui cum per ſex annos non ſine magna doctriina ac dexteritate laude praefuifſet, Recloris Gymnaſii Gorlitiensis Spartam adiit atque ab anno c151 cLXVI vsque ad c151 cxcv, quo in viua effe defuit, ornauit, mortuus d. xiv. kal. Augufti, natus LXIX. annos. Praeter Viales Altenburgenses ſcripſit Breuiarium hiſtorico-politicum cum appendice de curia Romana, Reclorem Rhætorem ſcholasticum, Praxin rhetorican ac Elementa Voffii rhetorica, Introductionem Dichotomico-Synoptican in fructuofam Ariftotelis lectionem, Ifagogen geographicam, Introductiōnem ad orbis hodie regnantēs notitiam et Varias diſertationes.

Haec praefatus, MAECENATES, CURATORES, GYMNASI, GRAVISSIMOS. REI SCHOLASTICAE FAVTORES, EXOPTATISSIMOS. O. O. demiffe obſeruantque rogo, vt Actui Oratorio, NATALI SERENISSIMI FRIDERICI III. PATRIS. PATRIAE OPTIMI ſacro, Cras, auditā poft meridiem hora quarta praefentia ſua ſplendore addere pro ſua gratia ac benevolentia dignentur.

FRIDERICVS. AVGVSTVS. LEO. Altenb. probatae induſtriae et feliciffimi ingenii adolescentis de NATALI AVSPICATISSIMO. gratulabitur Oratione Latina.

IOANNES. FRIDERICVS. MEYNER. Altenb. adolescentis eximiæ indolis, induſtriae et ſpej optimae FELICITATEM. PVBLICAM. sub TRIBVS FRIDERICIS. DVCIBVS. SAXONIAE. GOTHANÆ. ATQUE ALTENBURGICAE. canet Carmine Teutonico.

(k) conf. CHRISTIANI FVNCCII. Viales Altenburgenses p. 493. f. q.

Wf 1725. 40

UDR

ULB Halle
006 753 418

3

DE
SVMMIS. SERENISSIMAE. GENTIS. ERNESTINAE
IN. REM. ALTENBURGENSIVM. SCHOLASTICAM
MERITIS

PROGRAMMA XIIIX

QVO

SERENISSIMI. PRINCIPIS. AC. DOMINI

DOMINI

FRIDERICI. III
DVCIS. SAXONIAE

IVLIACI. CLIVIAE. MONTIVM. ANGRIAЕ. QVOQE. ET. WESTPHALIAЕ.
LANDGRAFI. THVRINGIAE. MARCHIONIS. MISNIAE. PRINCIPIS. COMITIS. HENNEBERGAE
COMITIS. MARCAE. ET. RAVENSBERGAE. DYNASTAE. RAVENSTEINII
AC. TONNAE

DOMINI NOSTRI
LEMENTISSIMI
TRIAE. OPTIMI
MAII. c1515CCLXXI
M. FELICITER. REVERSUS
I S. D I E S
CRAS
ERIDIEM. HORA. QVARTA
DERICIANO. GYMNASIO
ME. CELEBRANDVS
DICITVR
ET
GENEROSISSIMI. MAGNIFICI. ILLVSTRES
RAECELLENTISSIMI. AMPLISSIMI
VRBIS. PROCERES
ENATES
MNASII. GRAVISSIMI
CAE. FAVTORES. O. O
SERVANTER. COLENDI
V.T
RDINIS. DISCIPVLOS
IS. OPTIMAЕ QVE. SPEI
A. ET. VOTA. FACTVROS
IMA. SVA. PRAESENTIA
GENTYVR
OFFICIOSE QVE. INVITANTVR
A
TFRIDO MOERLINO
NI. GYMNASII. DIRECTORE
CETATIS. COLLEGA. HONORARIO
EN BVRGI
EX. OFFICINA. RICHTERIA

